

Utbildningsinspektion i den fristående Gymnasieskolan Futurum i Stockholm

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Gymnasieskolan Futurum den 20 januari 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som har varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets första inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet 2002.

Inspektionen inriktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga gällande författningar.

Inspektionen av fristående gymnasieskolor skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om utbildningsinspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida. Se www.skolverket.se/Inspektion.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels hämtat ur den dokumentation som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels ur den information som framkommit vid inspektionsbesöket. Även annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller som finns publicerat på annat sätt har använts. Huvudmannen för Gymnasieskolan Futurum har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Vid inspektionsbesöket intervjuades rektorn, ett urval av lärare, elever respektive föräldrar samt kuratorn och en företrädare för huvudmannen. Inspektörerna

besökte också lektioner. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Skolverket har i samband med inspektionen haft kontakt med Stockholms stad angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Kommunen har inte gjort någon egen inspektion på skolan.

Beskrivning av skolan

Gymnasieskolan Futurum	Antal elever
Årskurs 1	20
Årskurs 2	17
Årskurs 3	18
Totalt	55

Skolverket godkände Gymnasieskolan Futurum i Stockholms stad som en fristående gymnasieskola genom beslut (dnr 2000:1161) den 22 januari 2001. Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag samt får anordna provning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Enligt beslutet skall utbildningen motsvara Handels- och administrationsprogrammet, och utbildningen skall i bidragshänseende hänföras till detta program. Skolans profil är en praktisk-pedagogisk inriktning. Av utbildningstiden är 20 veckor arbetsplatsförlagd utbildning (APU). Skolan skall vara ett alternativ för elever som av olika skäl inte finner sig till rätta i en stor gymnasieskola. Den skall ge dessa ungdomar en god utbildning som bidrar till deras personliga utveckling och underlättar för dem att komma in i arbetslivet.

Huvudman för skolan är Sociala Missionen ideell förening med organisationsnummer 802003-1178.

Skolan hade vid inspektionsbesöket 55 elever. Många elever är folkbokförda i Stockholm stad, men skolan har även elever från Botkyrka, Bålsta, Ekerö, Haninge, Huddinge, Lidingö, Nacka, Solna, Tyresö, Vallentuna och Värmdö.

Skolan finns på Liljeholmen, cirka fem minuters promenad från tunnelbanestationen och tvärbanans hållplats vid Liljeholmstorget. Lokalerna ligger i gatuplanet. I samma byggnad finns flera andra fristående gymnasieskolor. Eleverna och personalen äter skollunch i en restaurang i kvarteret.

Sammanfattande bedömning

Verksamheten vid Gymnasieskolan Futurum uppfyller statens krav enligt skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående gymnasieskolor. Inspektörerna bedömer att kvaliteten i utbildningen är god. Utmärkande drag är en hög lärartäthet samt en välutbildad och erfaren personal. Den arbetsplatsförlagda utbildningen är omfattande och välorganiserad.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat om skolans utbildning ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla. Vidare har granskats om skolan även i övrigt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Gymnasieskolans Futurums mål är att alla elever skall få en gymnasiekompetens, det vill säga bli godkända på kurser som motsvarar minst 90 procent av hela utbildningen. Eftersom skolan inte har varit igång så länge, är det för tidigt att avgöra i vilken utsträckningen detta mål uppfylls. Ett tecken på att skolan är på rätt väg är emellertid att avhoppet har varit få. Av de 20 elever som började i årskurs 1 hösten 2005 går alla kvar, och i årskurs 2 och 3 är det bara enstaka elever som har slutat.

Hittills är det bara en klass (som bestod av endast åtta elever) som har gått ut årskurs 3, vilket skedde i juni 2005. Skolan har inte ännu gjort någon mer systematisk uppföljning av vad som har hänt dessa ungdomar efter skolan, men rektorn visste att en av dem hade fått ett riktigt jobb direkt efteråt på sin tidigare APU-plats. Över huvud taget tycks den arbetsplatsförlagda utbildningen ge många elever ett fotfäste i arbetslivet, vilket bland annat visar sig i att de erbjuds arbete till exempel på lov och under veckoslut.

Samtliga elever som är inskrivna i årskurs 2 har gjort det nationella provet i matematik A. Betygsfördelningen på provet blev VG 3 elever, G 7 elever och IG 7 elever. Av de 7 elever som inte fick godkänt på provet har 1 elev fått ett godkänt slutbetyg på kursen, 4 elever har inte avslutat kursen och 2 elever har fått IG.

I årskurs 3 har 14 elever gjort det nationella provet i matematik A. Betygsfördelningen på provet blev följande: VG 2 elever, G 6 elever och IG 6 elever. Av de 8 elever som inte fick godkänt på provet eller inte gjorde provet har 3 elever fått ett godkänt slutbetyg på kursen medan 5 elever har fått IG.

Av de 17 eleverna i årskurs 2 deltog 15 elever i det nationella provet i engelska A. Några av dem gjorde emellertid inte alla tre delarna; de missade den fasta starttiden för respektive del. Betygsfördelningen för dem som gjorde hela provet var följande: MVG 1 elev, VG 6 elever och G 5 elever. Det är bara 1 elev i denna årskurs som inte har fått minst G i slutbetyg på kursen.

I årskurs 3 har 16 elever gjort det nationella provet i engelska A. Betygsfördelningen var följande: VG 10 elever och G 6 elever. Alla 18 elever i denna årskurs har fått minst G i slutbetyg på kursen.

Inspektörerna upplevde att det råder ett nära och förtroendefullt förhållande mellan eleverna och personalen. Inspektörerna fick under besöket intrycket att eleverna hjälper varandra och att alla elever känner sig respekterade och uppskattade.

De intervjuade eleverna berättade att lärarna tar upp frågor om relationer, kränkande behandling etc. på ett utförligt och ingående vis. Eleverna var övertygade om att lärarna och rektorn skulle ingripa direkt om någon elev till exempel blev mobbad. Från och med läsåret 2005/06 deltar skolan i ett EU-projekt med

namnet Equal. Projektet pågår till och med 2007. Det syftar till att främja nya metoder för att motverka diskriminering och all slags ojämlikhet i arbetslivet.

De intervjuade föräldrarna ansåg att eleverna är trygga på Gymnasieskolan Futurum, att de trivs och utvecklas starkt.

Inspektörernas samtal med rektorn och lärarna visade att de inte bara är inriktade på elevernas resultat på enstaka prov eller deras prestationer i vissa kurser. Det var påtagligt att personalen ser till varje elevs hela skolsituation och dennas tillvaro i stort, liksom att värdegrundsfrågor ges en stor vikt i den dagliga verksamheten.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Därtill granskas om elevens rätt till en allsidig och saklig undervisning tillgodoses i utbildningen. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) och i andra författningar som gäller för fristående gymnasieskolor. Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Gymnasieskolan Futurum fungerar väl inom de granskade områdena och vill särskilt ta upp följande.

Undervisningen sker årskursvis och huvudsakligen i helklass eller halvklass. I praktiken betyder det att en undervisningsgrupp aldrig är över 20 elever, och att den ofta består av betydligt färre elever. Undervisningen är väl strukturerad med tydliga mål. Lärarna följer upp varje elevs framsteg och erbjuder individuellt stöd till elever som har halkat efter i en kurs. Eleverna kan dels få hjälp på ett schemalagt studiepass per vecka, dels extra stöd vid behov. Skolan har en anställd kurator. Denne arbetar deltid och finns på skolan två gånger i veckan. Skolan har också tillgång till en skolsköterska som genomför hälsosamtal och deltar i elevvårdskonferenser.

Undervisningen börjar i regel klockan 9, aldrig tidigare. Ändå slutar skoldagen sällan efter klockan 15.30, vilket är möjligt genom ett kompakt schema utan håltimmar och ett fåtal 10-minutersraster. Undervisningen i idrott sker i den näraliggande Liljeholmshallen. Tre fristående gymnasieskolor i grannskapet delar på en idrottslärartjänst.

Varje elev har en mentor som följer eleven under alla tre åren. Mentorn och eleven skall träffas minst fyra gånger per läsår. De omyndiga elevernas föräldrar bjuds in till en mentorsträff per år, vilken då får karaktär av ett utvecklingsamtal.

Arbetsplatsförlagd utbildning spelar en viktig roll i utbildningen. Den finns med redan från årskurs 1 och omfattar sammanlagt 20 veckor. Fördelningen mellan årskurserna är 6 + 6 + 8 veckor. Skolans lärare i karaktärsämnen är APU-ansvariga och besöker varje elev två gånger under en praktikperiod. De APU-ansvariga lärarna tar in önskemål från eleverna om var de vill arbeta, och en elev kan också själv skaffa en plats som sedan skolan godkänner. Många av

eleverna har emellertid inte det kontaktnät som krävs för att ordna egna platser, utan skolan får i stor utsträckning sköta den delen. Alla intervjuade var överens om att perioderna i arbetslivet är en värdefull del av utbildningen. Enligt rektorn fordras det mycket jobb med att skaffa platser, att hålla kontakt med handledarna, att besöka eleverna etcetera, men hon anser resultatet är så bra att det väger upp ansträngningarna. Inspektörerna bedömer att den arbetsplatsförlagda utbildningen är väl organiserad och genomförs på ett ambitiöst vis. Den bidrar i hög grad till att eleverna får en god, arbetslivsförberedande utbildning.

Skolan har utarbetat lokala kurser som ger ett stöd åt skolans inriktning och profil, nämligen Livskunskap, 1900-talet historia, Skapande svenska och Astro-nomi. Kurserna är på 50 poäng. De två första är obligatoriska, medan de senare är valbara.

De intervjuade eleverna berättade att det i stort sett är lärarna som bestämmer hur undervisningen i en kurs skall läggas upp. Men lärarna lyssnar på eleverna när dessa för fram sina synpunkter, och lärarna är beredda att ta hänsyn till elevernas önskemål. Klassråd och skolkonferens är andra forum för elevernas kollektiva inflytande.

Både rektorn och de intervjuade lärarna berättade att frånvaron är hög. Det gäller inte alla elever, och eleverna i årskurs 1 har överlag en bättre närvaro än eleverna i årskurs 2 och 3. Enligt rektorn och lärarna sköter eleverna närvaron bättre när de har arbetsplatsförlagd utbildning än när de skall vara i skolan. Sedan hösten 2005 har skolan ett nytt system för registrering av frånvaro, vilket ger ett säkrare underlag för uppföljningen. Personalen anser att en nära kontakt mellan lärarna och eleverna är det bästa sättet att på sikt öka elevernas närvaro. Enligt inspektörernas bedömning är personalen väl medveten om problemet med elevernas frånvaro och lägger ned mycket arbete på att minska den.

I intervjun med rektorn och med lärarna tog inspektörerna upp frågan om betygsättning. På en liten skola är det vanligen bara en lärare i samma kurs, och denna har då ingen kollega att diskutera betygsättningsfrågor med. Samtalen visade att personalen är medveten om problemet, men inte upplever det som så stort, bland annat av följande skäl:

- De flesta av lärarna har arbetat i många år med utbildning i olika sammanhang och med olika elevgrupper. Några av dem har tidigare tjänstgjort på stora gymnasieskolor.
- En del av lärarna håller kontakt med tidigare kolleger som undervisar i samma kurser.
- Skolan deltar i Stockholms stads projekt Likvärdiga betyg. Under läsåret 2005/06 har lärarna tre gemensamma fortbildningsdagar.
- Lärarna har gjort lokala kursplaner med utgångspunkt från de nationella kursplanerna, vilket innebär en konkretisering av mål och betygskriterier.
- De nationella proven ger en vägledning för betygsättningen i svenska, matematik och engelska.

Skolans rektor har arbetat som kurator, lärare och skolledare. Dessutom har hon varit ungdomsledare, handläggare på Centrala studiestödsnämnden och

socialsekreterare. Hon är både utbildad socionom, diakon och folkhögskollärare. Rektorn leder lärarmötena som hålls varannan vecka. Förutom lärarna deltar ibland även kuratorn.

De intervjuade föräldrarna ansåg att det är lätt att få kontakt med skolan. Både rektorn och lärarna är för det mesta på plats och tar sig alltid tid för ett samtal. Om de inte kan svara i telefon direkt, ringer de snabbt upp. Föräldrarna ansåg att de regelbundna föräldramötena – där även elever är med – bidrar till att de upplever skolan som öppen och att personalen är lyhörd för förslag till förbättringar.

Personalen samlades i mitten av juni 2005 under två dagar för att utvärdera det gångna läsåret. I dokumentationen redovisas både vad som fungerade väl och vilka brister som fanns. Tyngdpunkten ligger på de senare och vad som skall göras för att rätta till dessa.

Skolan redovisar mål, måluppfyllelse och planerade åtgärder i flera olika dokument. Sammantaget uppfyller detta kraven i förordningen om kvalitetsredovisning. Ett av skolans utvecklingsprojekt för läsåret 2005/06 gäller just kvalitetsredovisningen, vilken skolledningen inte är nöjd med. Projektet torde ge utrymme för att pröva ett mer samlat grepp. Skolan har över huvud taget en tydlig inriktning på hur brister skall avhjälpas.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information att skolan står öppen för alla i föreskriven utsträckning, om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Utbildningen skall även vara avgiftsfri. Bestämmelser finns i bl. a. skollagen och förordningen om fristående skolor. Inspektionen av fristående skolor omfattar även en granskning av skolans stabilitet avseende ekonomi och elevunderlag samt huvudmannens förutsättningar att bedriva verksamheten i enlighet med gällande bestämmelser.

Intagningen till Gymnasieskolan Futurum sköts av Stockholms stads intagningsenhet. Till läsåret 2005/06 var det för första gången flera sökande än det fanns platser, och urvalet skedde då efter elevernas betygspoäng. Några eleverna har fått plats på skolan inom ramen för den fria kvoten. I årskurs 2 och 3 är könsfördelningen ganska jämn. I årskurs 1 är det däremot bara 3 pojkar av sammanlagt 20 elever. Både skolledningen och lärarna ansåg att det är viktigt att sträva efter en jämn könsfördelning, men tyckte att det var svårt att veta hur det skall gå till.

Skolan har fyra lärare som är anställda på 80–100 procent av full tjänst. Läraren i engelska är anställd på 30 procent och läraren i idrott på 15 procent. Alla dessa lärare är utbildade och behöriga för den undervisning som de bedriver. Till detta kommer två lärare som arbetar på timbasis med undervisningen i bland annat Bild, Information och layout samt Näthandel. De lärare som undervisar i karaktärsämnen har en lång erfarenhet från arbete i företag, vilket bland annat de intervjuade eleverna framhöll som ett stort plus. Lärartätheten är betydligt högre än genomsnittet för Handels- och administrationsprogrammet. Inspektörer-

na bedömer att skolledningen och lärarna tillsammans utgör en mycket kvalificerad grupp, väl lämpad för sina uppgifter.

Under de två första läsåren hade Gymnasieskolan Futurum sina lokaler tillsammans med Stadsmissionens gymnasieskola. Inför höstterminen 2005 flyttade skolan till egna lokaler närmare Liljeholmstorget. Lokalerna är rymliga, ljusa och ändamålsenliga. Tillgången på moderna datorer och annan utrusning är god.

Samtalet med en företrädare för huvudmannen visade att skolan ligger i linje med huvudmannens övriga verksamhet och att huvudmannen har ett långsiktigt intresse av att driva skolan. Rektorn för Gymnasieskolan Futurum deltar i regel i Sociala Missionens styrelsemöten och styrelseledamöterna följer skolans utveckling, bland annat genom besök på skolan. Budgeten för 2006 visar att huvudmannen räknar med att skjuta till pengar för att täcka skolans totala kostnader.

Datum	Ort
2006-05-08	Stockholm

Christer Wallentin
expert

Ulf Lindberg
expert